

SIMULAREA DESCRIERILOR VHDL

În prima parte a acestei lucrări de laborator se prezintă principiul simulatoarelor și al simulării asistate de calculator pentru sistemele digitale. În continuare, sunt descrise tipurile de date și instrucțiunile VHDL care sunt utile pentru simulare, sunt introduse noțiunile care sunt importante pentru scrierea corectă a modelelor destinate simulării și sunt prezentate informații despre scrierea bancurilor de test. În ultima parte a lucrării de laborator se prezintă etapele necesare pentru simularea unui proiect simplu utilizând simulatorul mediului de proiectare Xilinx Vivado Design Suite.

1. Simularea asistată de calculator

1.1. Principiul simulării asistate de calculator

Simularea unui sistem digital permite verificarea funcționării sistemului pe baza specificării acestuia prin oricare din metodele uzuale (limbaje de descriere hardware, scheme, diagrame de stare), înainte de implementarea efectivă. Simularea asistată de calculator este metoda cea mai utilizată pentru simularea sistemelor digitale. Utilizarea acestei metode a devenit posibilă pentru sistemele digitale complexe odată cu creșterea semnificativă a performanței sistemelor de calcul moderne. Simularea se realizează cu ajutorul unui program simulator, care construiește un model al sistemului pe baza descrierii acestuia de către proiectant, model care este echivalent cu o copie virtuală a sistemului proiectat. Simulatorul execută apoi modelul sistemului și analizează răspunsul acestuia la o serie de combinații ale intrărilor aplicate sistemului într-un anumit interval de timp; o asemenea combinație este numită *vector de test* sau *stimul*.

Pe lângă vectorii de test, proiectantul poate specifica și ieșirile așteptate ale sistemului pentru fiecare vector. În acest caz, simulatorul va compara ieșirile generate prin execuția modelului cu cele specificate de proiectant, care sunt cunoscute ca fiind corecte, afișând mesaje de eroare în cazul existenței unor diferențe între acestea. Dacă se detectează erori la simulare, descrierea sistemului poate fi corectată mult mai simplu decât atunci când sistemul ar fi fost implementat.

Pentru simularea sistematică a funcționării unui sistem, de multe ori se creează un *banc de test* (“*test bench*”) constând din sistemul care trebuie testat și module adiționale pentru generarea vectorilor de test și aplicarea acestora la intrările sistemului. Vectorii de test pot fi reprezentați fie de toate combinațiile posibile ale intrărilor sistemului (dacă este posibil), fie de combinațiile reprezentative pentru toate situațiile de funcționare. Prin utilizarea bancurilor de test este posibilă simularea sistemului în condiții reale, când acestuia i se aplică intrări din mediul exterior, de la un operator uman, sau de la un alt circuit sau sistem digital.

Simularea asistată de calculator are următoarele avantaje principale:

- Simularea permite experimentarea cu diferite variante de proiectare și condiții de funcționare ale sistemului, fără a fi necesară implementarea acestor variante. Proiectantul va putea implementa apoi varianta cea mai eficientă din punctul de vedere al performanțelor și al costului.
- Prin utilizarea simulării asistate de calculator este posibilă testarea sistematică a sistemelor prin aplicarea unui număr mare de vectori de test la intrările sistemului, vectori care pot fi generați prin program sau pot fi specificați sub formă tabelară.

- Pentru circuite sau sisteme digitale complexe, simularea asigură reducerea costurilor și reducerea numărului erorilor de proiectare comparativ cu cazul în care se utilizează un prototip hardware pentru testare. Realizarea unor circuite complexe cum sunt microprocesoarele moderne nu ar fi fost posibilă fără utilizarea intensivă a simulării asistate de calculator.

1.2. Tipuri de simulare

Simularea poate fi executată în diferite etape ale procesului de proiectare și poate utiliza diferite nivele de abstractizare ale sistemului specificat printr-o anumită metodă.

Simularea funcțională constă în simularea unei descrieri la nivel înalt a sistemului. Această descriere specifică funcționarea sistemului și nu structura acestuia. Pentru descrierea sistemului se pot utiliza diferite limbaje de modelare, cum sunt limbajele de programare. În acest caz, simularea constă în compilarea și execuția modelului respectiv. În cele mai multe cazuri, simularea funcțională se bazează pe un model al sistemului sub forma unei descrieri într-un limbaj de descriere hardware (HDL – *Hardware Description Language*).

Simularea logică reprezintă analiza funcționării unui sistem pe baza valorii unor variabile logice. Această simulare este numită și simulare *la nivelul transferurilor între registre* (RTL – *Register Transfer Level*), deoarece variabilele simulate sunt cele păstrate în registre. Simularea evaluează în fiecare ciclu de ceas funcțiile logice ale căror valori sunt înscrise în registre.

Simularea la nivel de circuite se referă la analiza funcționării unor modele ale circuitelor reprezentate prin interconectarea unor dispozitive electronice cum sunt tranzistoare, rezistențe și condensatoare. Această simulare constă în calcularea nivelelor de tensiune în funcție de timp din toate nodurile circuitului sau o parte a nodurilor. Aceasta presupune formularea și rezolvarea unui mare număr de ecuații diferențiale, necesitățile de memorie și de timp de calcul fiind ridicate.

Simularea temporală constă în simularea funcționării sistemului după determinarea întârzierii reale a semnalelor pe diferitele căi de date. Această simulare se utilizează în special pentru circuitele programabile, la care întârzierile semnalelor nu vor fi cunoscute decât în urma implementării sistemului, atunci când se poate determina numărul de conexiuni programabile utilizate pentru rutarea semnalelor. Informațiile despre întârzierile semnalelor sunt furnizate simulatorului printr-o operație numită *adnotare inversă*. Simularea temporală permite analiza funcționării în condiții reale a sistemului și determinarea frecvenței maxime de funcționare a acestuia.

1.3. Funcționarea unui simulator

Un program de simulare necesită două tipuri de intrări: un fișier cu descrierea sistemului care trebuie simulat și un set de stimuli care definesc toate semnalele de intrare pe durata timpului de simulare. Sistemul poate fi descris printr-o listă de conexiuni sau printr-un limbaj de descriere hardware. În cazul în care sistemul este specificat prin scheme sau diagrame de stare, trebuie creată mai întâi o descriere echivalentă a sistemului sub forma unei liste de conexiuni. Această descriere poate fi într-un format specific listelor de conexiuni (de exemplu, EDIF – *Electronic Design Interchange Format*), sau poate fi o descriere structurală a sistemului într-un limbaj de descriere hardware.

Proiectantul trebuie să specifice setul de stimuli care va fi aplicat la intrările sistemului pe durata simulării acestuia. Opțional, proiectantul poate specifica și semnalele de ieșire care trebuie generate de sistem pentru fiecare stimul. Pentru definirea stimulilor, sistemele CAD sau simulatoarele pun la dispoziție diferite interfețe, cele mai utilizate fiind interfețele grafice, interfețele bazate pe fișiere text și cele la nivelul liniei de comandă. Interfețele grafice permit specificarea valorii semnalelor aplicate la intrările sistemului sub forma unor diagrame de timp. Aceste interfețe sunt utile atunci când trebuie definit un număr redus de intrări. Atunci când există un număr mai mare de semnale de intrare, sau trebuie definit un număr mare de tranziții ale acestor semnale, este mai utilă specificarea într-un fișier text a unor co-

menzi care definesc valorile semnalelor de intrare și momentele de timp în care semnalele își modifică valoarea. Pot exista și comenzi care specifică execuția simulării pentru un anumit timp. Introducerea comenzilor de simulare prin linia de comandă este utilă atunci când trebuie modificate valorile unor semnale care au fost definite anterior prin alte metode.

2. Tipuri de date VHDL pentru simulare

Următoarele tipuri de date se pot utiliza exclusiv pentru simulare:

- Tipuri flotante;
- Tipuri fizice;
- Tipuri de acces;
- Tipul fișier.

Tipurile flotante permit definirea unor numere reale. Tipurile fizice permit specificarea unor cantități fizice cum este timpul. Tipurile de acces sunt similare cu pointerii din limbajele de programare. Aceste tipuri permit alocarea dinamică a memoriei pentru un obiect și eliberarea memoriei. Tipul fișier permite declararea unui obiect fișier, care conține o secvență de valori de un anumit tip. Accesul la obiectele dintr-un fișier se realizează prin proceduri și funcții speciale.

2.1. Tipuri standard utilizate pentru simulare

Un număr de tipuri sunt predefinite în limbajul VHDL. Aceste tipuri sunt definite într-un pachet numit `STANDARD`.

Tabelul 1 prezintă unele tipuri de date care sunt specifice pentru simulare și care sunt definite în pachetul `STANDARD`. De remarcat că se pot utiliza pentru simulare și celelalte tipuri definite în pachetul `STANDARD`, cum sunt `BIT`, `BOOLEAN`, `INTEGER` sau `BIT_VECTOR`. Tipurile `CHARACTER` și `STRING` se pot utiliza și pentru sinteză. Tipurile `FILE_OPEN_KIND`, `FILE_OPEN_STATUS` și subtipul `DELAY_LENGTH` nu sunt definite în versiunea inițială a standardului IEEE 1076-1987 pentru limbajul VHDL (VHDL-87), ci numai începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului.

Tabelul 1. Tipuri de date specifice pentru simulare care sunt definite în pachetul `STANDARD`.

Tip	Categorie
<code>CHARACTER</code>	Tip enumerat
<code>SEVERITY_LEVEL</code>	Tip enumerat
<code>FILE_OPEN_KIND</code>	Tip enumerat
<code>FILE_OPEN_STATUS</code>	Tip enumerat
<code>REAL</code>	Tip flotant
<code>TIME</code>	Tip fizic
<code>DELAY_LENGTH</code>	Subtip al tipului <code>TIME</code>
<code>STRING</code>	Tablou cu tipul <code>CHARACTER</code>

2.1.1. Tipul `CHARACTER`

Tipul `CHARACTER` este un tip enumerat definit în pachetul `STANDARD`. În versiunea limbajului VHDL-87, valorile de acest tip sunt reprezentate de cele 128 de caractere ale setului ASCII de 7 biți, iar începând cu versiunea VHDL-93 aceste valori sunt reprezentate de cele 256 de caractere ale setului ISO 8859-1 (Latin 1). Caracterele alfanumerice și cele speciale sunt indicate prin includerea lor între ghilimele simple, de exemplu, `'a'`. În cazul tipului `CHARACTER`, literele mari sunt diferite de literele mici. Uneori, pentru evitarea ambiguităților, trebuie să se utilizeze o expresie calificată pentru specificarea explicită a faptului că un literal este de tip `CHARACTER`:

```
CHARACTER '1')
```

Caracterele de control, având codurile cuprinse între `x"00"` și `x"1F"`, sunt specificate simbolic, ca în exemplele următoare:

NUL	(Null)	x"00"
STX	(Start of Text)	x"02"
ETX	(End of Text)	x"03"
BEL	(Bell)	x"07"
BS	(Backspace)	x"08"
HT	(Horizontal Tabulation)	x"09"
LF	(Line Feed)	x"0A"
CR	(Carriage Return)	x"0D"
ESC	(Escape)	x"1B"

Operatorii care se pot utiliza cu tipul `CHARACTER` sunt operatorii relaționali: `=`, `/=`, `<`, `<=`, `>`, `>=`.

2.1.2. Tipul `SEVERITY_LEVEL`

Tipul `SEVERITY_LEVEL` este un tip enumerat definit în pachetul `STANDARD`, utilizat în clauza `severity` a unei instrucțiuni `assert`. Această instrucțiune este utilă pentru raportarea unor mesaje despre funcționarea unui model în timpul simulării, în funcție de anumite condiții exprimate sub forma unei expresii booleene. Clauza `severity` permite specificarea unui nivel de severitate care clasifică mesajele raportate în patru categorii. Instrucțiunea `assert` va fi prezentată în secțiunea 3.3.

Tipul `SEVERITY_LEVEL` constă din patru valori, fiecare indicând câte o categorie a mesajului raportat proiectantului de instrucțiunea `assert`: `NOTE`, `WARNING`, `ERROR` și `FAILURE`. Mesajele din categoria `NOTE` sunt utile pentru informarea proiectantului despre modul de desfășurare a procesului de simulare sau despre etapa în care se află acest proces. Mesajele din categoria `WARNING` pot fi utilizate pentru atenționarea proiectantului despre condiții care ar putea indica un comportament diferit de cel așteptat. Mesajele din categoria `ERROR` sunt utilizate pentru indicarea unor condiții care determină o funcționare incorectă a modelului. Mesajele din categoria `FAILURE` sunt utilizate pentru indicarea unor condiții din cadrul modelului care pot avea efecte dezastruoase, cum este o operație de împărțire la zero.

Declarația acestui tip este următoarea:

```
type SEVERITY_LEVEL is (NOTE, WARNING, ERROR, FAILURE);
```

Operatorii care sunt predefiniți pentru acest tip sunt operatorii relaționali: `=`, `/=`, `<`, `<=`, `>`, `>=`.

2.1.3. Tipurile `FILE_OPEN_KIND` și `FILE_OPEN_STATUS`

Aceste tipuri se utilizează la simulare pentru deschiderea fișierelor destinate testării modelelor prin bancuri de test.

Tipul `FILE_OPEN_KIND` este un tip enumerat constând din trei valori care pot fi specificate de parametrul `OPEN_KIND` al procedurii `FILE_OPEN`, procedură utilizată pentru deschiderea unui fișier. Valorile enumerate specifică modul de acces la fișier. Declarația acestui tip este următoarea:

```
type FILE_OPEN_KIND is (
    READ_MODE,
    WRITE_MODE,
    APPEND_MODE);
```

Semnificația celor trei valori este următoarea:

<code>READ_MODE</code>	Mod de acces pentru citire.
<code>WRITE_MODE</code>	Mod de acces pentru scriere.
<code>APPEND_MODE</code>	Mod de acces pentru scriere; informația este adăugată la sfârșitul fișierului existent.

Tipul `FILE_OPEN_STATUS` este un tip enumerat constând din patru valori care pot fi returnate în parametrul `FILE_STATUS` al procedurii `FILE_OPEN`. Aceste valori indică rezultatul procedurii `FILE_OPEN`. Declarația acestui tip este următoarea:

```
type FILE_OPEN_STATUS is (
    OPEN_OK,
    STATUS_ERROR,
    NAME_ERROR,
    MODE_ERROR);
```

Semnificația acestor valori este următoarea:

<code>OPEN_OK</code>	Apelul procedurii <code>FILE_OPEN</code> s-a realizat cu succes.
<code>STATUS_ERROR</code>	Obiectul de tip fișier este asociat deja cu un fișier extern.
<code>NAME_ERROR</code>	La încercarea de citire dintr-un fișier extern: fișierul nu există; la încercarea de scriere într-un fișier extern: fișierul nu poate fi creat.
<code>MODE_ERROR</code>	Fișierul extern nu poate fi deschis cu tipul de acces specificat de parametrul <code>open_kind</code> al procedurii <code>FILE_OPEN</code> .

Operatorii care sunt predefiniți pentru acest tip sunt operatorii relaționali: `=`, `/=`, `<`, `<=`, `>`, `>=`.

2.1.4. Tipuri flotante

Valorile flotante se utilizează pentru aproximarea numerelor reale. Ca și tipurile întregi, tipurile flotante pot fi restrânse și ele într-un domeniu. Singurul tip flotant predefinit al limbajului VHDL este tipul `REAL`, care cuprinde cel puțin domeniul $[-1.0 \text{ E}38, +1.0 \text{ E}38]$, în funcție de implementare. Valorile reale trebuie scrise cu punctul zecimal, ca în exemplele următoare:

```
variable X : REAL range -1.0 to +1.0 := 1.0; -- nu 1 sau '1'
variable Y : REAL := 0.0;                  -- nu 0
```

Operatorii definiți pentru tipurile flotante sunt operatorii relaționali (`=`, `/=`, `<`, `<=`, `>`, `>=`) și operatorii aritmetici, cu excepția operatorilor `mod` și `rem`: semnul `+`, semnul `-`, `abs`, `+`, `-`, `*`, `/`, `**`.

2.1.5. Tipuri fizice

Tipurile fizice specifică nu numai valori ale obiectelor, ci și unitățile de măsură în care se exprimă valorile. Aceasta permite specificarea cu precizie a unor cantități fizice ca timpul, tensiunea, curentul, capacitatea, distanța, temperatura etc.

Declarația unui tip fizic cuprinde specificarea unui domeniu al valorilor posibile pentru unitățile de măsură ale tipului și specificarea unităților de măsură. Domeniul este specificat prin valorile limită, care pot fi valori întregi sau flotante (de tip `REAL`). În declarația unui tip fizic se pot specifica două feluri de unități de măsură: o unitate *primară* și una mai multe unități *secundare*, acestea din urmă fiind definite ca multipli întregi ai unității primare. Specificarea unității primare este obligatorie, în timp ce specificarea unităților secundare este opțională.

Observație

- Domeniul specificat în declarația tipului se referă numai la unitatea de măsură primară.

Singurul tip fizic predefinit al limbajului VHDL este tipul `TIME`, care este definit în pachetul `STANDARD`. Domeniul acestui tip cuprinde cel puțin domeniul valorilor întregi. Unitatea primară a tipului `TIME` este `fs` (femtosecunde). În cazul unei implementări pe 32 de biți, acest tip este definit astfel:

```

type TIME is range -2147483647 to 2147483647
units
  fs;
  ps = 1000 fs;
  ns = 1000 ps;
  us = 1000 ns;
  ms = 1000 us;
  sec = 1000 ms;
  min = 60 sec;
  hr = 60 min;
end units;

```

Exemple de variabile de tip **TIME** sunt următoarele:

```

variable t1 : TIME := 3.5 ns;
variable t2 : TIME := 5 ns;

```

Pachetul **STANDARD** conține și o declarație a unui subtip al tipului **TIME**, numit **DELAY_LENGTH**. Acest subtip este utilizat pentru reprezentarea valorilor timpului de simulare. Declarația subtipului **DELAY_LENGTH** este următoarea:

```

subtype DELAY_LENGTH is TIME range 0 fs to TIME'high;

```

Atributul **'high** indică valoarea maximă a domeniului tipului căruia i se aplică (în acest caz, **TIME**).

Operatorii definiți pentru tipurile fizice sunt operatorii relaționali (=, /=, <, <=, >, >=) și o parte a operatorilor aritmetici: semnul +, semnul -, **abs**, +, -, *, /.

Tipurile fizice pot fi utilizate pentru crearea bancurilor de test. Utilizatorul poate defini alte tipuri fizice bazate pe alte unități de măsură, ca: metri, grame, amperi etc.

2.1.6. Tabloul predefinit **STRING**

Tabloul **STRING** este de tip **CHARACTER** și reprezintă un șir de caractere. Definiția acestui tablou este următoarea:

```

type STRING is array (positive range <>) of CHARACTER;

```

Tabloul **STRING** este definit cu un domeniu nelimitat, ceea ce este indicat prin simbolul <>. Declarația indexului pentru tabloul **STRING** arată că indexul trebuie să fie un întreg pozitiv, astfel încât nu poate fi zero.

Pentru utilizarea unui semnal de acest tip, domeniul său trebuie restrâns în declarația de semnal:

```

signal Mes1 : STRING (1 to 40);

```

2.2. Fișiere

Fișierele conțin secvențe de valori cu un tip specificat. Fișierele se pot utiliza pentru citirea unor stimuli necesari simulării și pentru scrierea unor date.

Un tip fișier permite definirea obiectelor reprezentând fișiere. Valoarea unui obiect de tip fișier este secvența valorilor conținute în fișierul fizic. Declarația unui tip fișier are forma următoare:

```

type FT is file of tip_bază;

```

Tipul *tip_bază* din declarația tipului fișier definește subtipul valorilor conținute într-un fișier cu tipul declarat. Subtipul nu poate fi bazat pe un tip fișier sau pe un tip de acces. Dacă se utilizează un tablou, acesta trebuie să fie unidimensional. În liniile următoare se declară un tip fișier și un obiect de acest tip:

```

type TEXT is file of STRING;
file vector_file : TEXT;

```

Tipul **TEXT** este declarat în pachetul **TEXTIO**, care este definit în standardul IEEE 1076.

Atunci când se declară un tip fișier, sunt definite în mod implicit mai multe operații cu obiectele de acest tip. Aceste operații cuprind: deschiderea unui fișier, închiderea unui fișier, citirea dintr-un fișier, scrierea într-un fișier și testarea sfârșitului unui fișier. Pentru tipul `ft` declarat anterior, operațiile implicite sunt definite de procedurile și funcțiile următoare:

```
procedure FILE_OPEN (file file_handle : FT;
                    file_name : in STRING;
                    open_kind : in FILE_OPEN_KIND := READ_MODE);

procedure FILE_OPEN (file_status : out FILE_OPEN_STATUS;
                    file file_handle : FT;
                    file_name : in STRING;
                    open_kind : in FILE_OPEN_KIND := READ_MODE);

procedure FILE_CLOSE (file file_handle : FT);
procedure READ (file file_handle : FT; value : out tip_bază);
procedure WRITE (file file_handle : FT; value : in tip_bază);
function ENDFILE (file file_handle : FT) return BOOLEAN;
```

Procedurile `FILE_OPEN` și `FILE_CLOSE` sunt definite numai începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului. Procedurile `READ` și `WRITE`, care au mai multe versiuni, pot fi utilizate după ce fișierul este deschis. Limbajul permite operații de citire și scriere cu fișiere având tipuri predefinite. Pentru alte tipuri, utilizatorul trebuie să scrie proceduri proprii sau să folosească proceduri puse la dispoziție de pachetele existente.

Exemplul 1 ilustrează declarația unui tip de fișier text, declarația a două fișiere de acest tip și utilizarea procedurilor `FILE_OPEN` și `FILE_CLOSE` pentru aceste fișiere.

Exemplul 1

```
-- Partea declarativă a arhitecturii
type TEXT_FILE_TYPE is file of STRING;
-- Partea descriptivă a arhitecturii
process
    file in_file : TEXT_FILE_TYPE;
    file out_file : TEXT_FILE_TYPE;
    variable fstatus : FILE_OPEN_STATUS;
begin
    FILE_OPEN (fstatus, in_file, "input.txt", READ_MODE);
    FILE_OPEN (fstatus, out_file, "output.txt", WRITE_MODE);
    --
    -- Operații de citire și scriere
    --
    FILE_CLOSE (in_file);
    FILE_CLOSE (out_file);
end process;
```

Începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului, este posibilă deschiderea implicită a fișierului în declarația fișierului, după cum se ilustrează în continuare pentru cele două fișiere din Exemplul 1:

```
file in_file : TEXT_FILE_TYPE open READ_MODE is "input.txt";
file out_file : TEXT_FILE_TYPE open WRITE_MODE is "output.txt";
```

3. Instrucțiuni VHDL pentru simulare

3.1. Instrucțiunea wait for

Instrucțiunea `wait for` permite suspendarea execuției unui proces pentru un timp specificat. Sintaxa instrucțiunii `wait for` este următoarea:

```
wait for expresie_de_timp;
```

De exemplu, următoarea instrucțiune suspendă execuția procesului în care este plasată pentru 10 ns:

```
wait for 10 ns;
```


3.2. Întârzierea inerțială și întârzierea de transport

În limbajul VHDL există două tipuri de întârzieri care pot fi utilizate pentru modelarea sistemelor reale. Acestea sunt întârzierea inerțială și întârzierea de transport. Aceste întârzieri nu se pot utiliza pentru sinteza logică.

Întârzierea inerțială este implicită, fiind utilizată atunci când nu se specifică tipul întârzierii. Clauza `after` presupune în mod automat întârzierea inerțială. Într-un model cu întârziere inerțială, două modificări consecutive ale valorii unui semnal de intrare nu vor modifica valoarea unui semnal de ieșire dacă timpul dintre aceste modificări este mai scurt decât întârzierea specificată. Această întârziere reprezintă inerția circuitului real. Dacă, de exemplu, apar anumite impulsuri de durată scurtă ale semnalelor de intrare, semnalele de ieșire vor rămâne neschimbate.

Figura 1 ilustrează întârzierea inerțială cu ajutorul unui buffer simplu. Bufferul cu o întârziere de 20 ns are o intrare *A* și o ieșire *B*. Semnalul *A* se modifică de la '0' la '1' la momentul 10 ns și de la '1' la '0' la momentul 20 ns. Impulsul semnalului de intrare are o durată de 10 ns, care este mai mică decât întârzierea introdusă de buffer. Ca urmare, semnalul de ieșire *B* va rămâne la valoarea '0'.

Bufferul din figura 1 poate fi modelat prin următoarea instrucțiune de asignare:

```
B <= A after 20 ns;
```

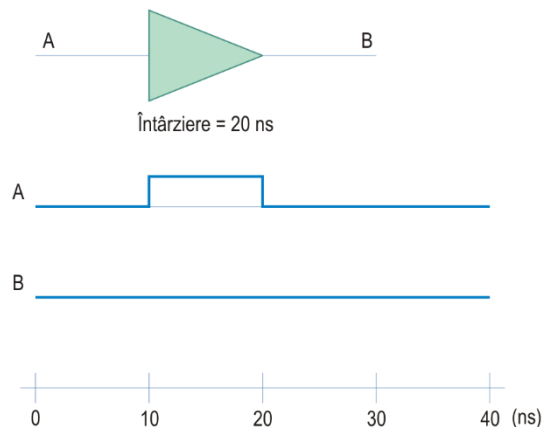

Figura 1. Ilustrarea întârzierii inerțiale.

Întârzierea de transport trebuie specificată în mod explicit prin cuvântul cheie `transport`. Aceasta reprezintă întârzierea unei conexiuni, în care efectul apariției unui impuls al unui semnal de intrare este propagat la ieșire cu întârzierea specificată, indiferent de durata acestui impuls. Întârzierea de transport este utilă în special pentru modelarea liniilor de transmisie și a conexiunilor dintre componente.

Considerând același buffer din figura 1 și semnalul de intrare *A* cu aceeași formă, dacă se înlocuiește întârzierea inerțială cu cea de transport se obține semnalul de ieșire *B* din figura 2. Impulsul semnalului de intrare este propagat nemodificat la ieșire cu o întârziere de 20 ns.

Dacă se utilizează întârzierea de transport, bufferul din figura 2 poate fi modelat prin următoarea instrucțiune de asignare:

```
B <= transport A after 20 ns;
```

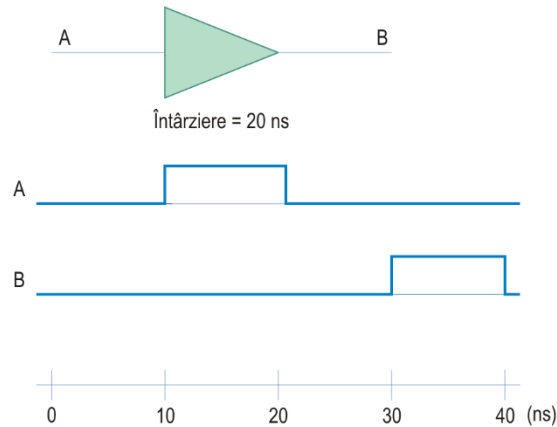

Figura 2. Ilustrarea întârzierii de transport.

3.3. Instrucțiunea `assert`

Instrucțiunea `assert` este utilă pentru afișarea unor mesaje de avertisment sau de eroare în timpul simulării unui model. Această instrucțiune testează valoarea unei condiții booleene și afișează mesajul specificat în cazul în care condiția este falsă. Sintaxa instrucțiunii este următoarea:

```
assert condiție
    [report șir_de_caractere]
    [severity nivel_de_severitate];
```

Condiția specificată este o expresie care trebuie să se evalueze la o valoare booleană. Dacă această valoare este `TRUE`, instrucțiunea nu are nici un efect. Dacă valoarea este `FALSE`, se afișează textul specificat în clauza `report`.

Clauza opțională `report` poate avea ca argument un șir de caractere, cu tipul predefinit `STRING`. Dacă această clauză nu este specificată, șirul de caractere care va fi afișat în mod implicit va fi `"Assertion violation"`.

Clauza opțională `severity` permite specificarea nivelului de severitate al violării aserțiunii. Nivelul de severitate trebuie să fie o expresie cu tipul `SEVERITY_LEVEL`. Acest tip este predefinit și conține următoarele valori, în ordinea crescătoare a nivelului de severitate: `NOTE`, `WARNING`, `ERROR` și `FAILURE`. Dacă această clauză este omisă, se va presupune nivelul de severitate implicit `ERROR`. Utilizarea nivelelor de severitate este descrisă pe scurt în continuare.

- Nivelul `NOTE` poate fi utilizat pentru afișarea unor informații despre modul de desfășurare al simulării.
- Nivelul `WARNING` poate fi utilizat în situațiile în care simularea poate fi continuată, dar este posibil ca rezultatele să fie imprevizibile.
- Nivelul `ERROR` se utilizează atunci când violarea aserțiunii reprezintă o eroare care determină funcționarea incorectă a modelului, în acest caz execuția simulării fiind oprită.
- Nivelul `FAILURE` se utilizează atunci când violarea aserțiunii reprezintă o eroare fatală, cum este împărțirea la zero sau adresarea unui tablou cu un index care depășește domeniul permis. Și în acest caz, execuția simulării va fi oprită.

Exemplul 2

```
assert not (R = '1' and S = '1')
    report "Ambele semnale R si S au valoarea '1'"
    severity ERROR;
```

Atunci când ambele semnale *R* și *S* au valoarea '1', se afișează mesajul specificat și simularea va fi oprită.

Pentru afișarea unui mesaj în mod necondiționat, se poate utiliza condiția *FALSE*, ca în exemplul următor:

```
assert (FALSE) report "Start simulare";
```

Pentru asemenea cazuri, începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului este posibilă utilizarea clauzei *report* ca o instrucțiune completă, fără clauza *assert condiție*.

Instrucțiunea *assert* descrisă anterior este o instrucțiune secvențială, presupunând că ea apare într-un proces sau subprogram. Există însă și o versiune concurentă a acestei instrucțiuni. Versiunea concurentă are un format identic cu versiunea secvențială, dar poate apărea numai în afara unui proces sau subprogram. Instrucțiunea concurentă *assert* se execută ori de câte ori se modifică unul din semnalele din cadrul expresiei condiționale, spre deosebire de instrucțiunea secvențială *assert*, care se execută atunci când se ajunge la această instrucțiune într-un proces sau subprogram.

4. Modelarea pentru simulare

Limbajul VHDL a fost elaborat inițial ca un limbaj pentru simulare, fiind utilizat pentru sinteză doar în ultimii ani. Deși în prezentarea limbajului VHDL accentul se va pune pe utilizarea acestuia pentru sinteză, pentru înțelegerea limbajului este importantă înțelegerea modului în care un simulator VHDL execută instrucțiunile limbajului. Această înțelegere poate clarifica semantica anumitor construcții VHDL, ceea ce va permite scrierea unor modele corecte.

Unele construcții ale limbajului VHDL sunt specifice pentru simulare și verificare, nu pentru sinteză. Programele de sinteză pot ignora aceste construcții. Totuși, este de dorit ca rezultatele funcționale ale simulării codului să corespundă cu funcționarea circuitelor generate prin sinteză, în special dacă se vor utiliza pentru același cod atât programe de simulare, cât și de sinteză. Dea aceea, proiectantul trebuie să asigure ca modelele create pentru programele de sinteză să fie corecte și pentru programele de simulare.

4.1. Simularea bazată pe evenimente

Toate simulatoarele VHDL sunt simulatoare bazate pe evenimente. Un eveniment constă în modificarea stării unui semnal. Există trei concepte de bază ale simulării bazate pe evenimente. Acestea sunt timpul de simulare, procesarea evenimentelor și întârzierea delta.

În timpul simulării, simulatorul ține evidența timpului de simulare, care este momentul de timp pentru care s-a realizat simularea, și nu timpul necesar pentru simulare. Acest timp este măsurat de obicei ca un multiplu întreg al unei unități de timp care se numește limita de rezoluție. Simulatorul nu poate măsura intervale de timp mai mici decât această limită. Pentru simularea la nivel de porți logice sau la nivelul transferurilor între registre, limita de rezoluție poate fi, de exemplu, de 1 ps.

La modificarea stării unui semnal, se plasează un eveniment într-o coadă de evenimente pentru timpul de simulare la care a apărut această modificare. Atunci când simulatorul procesează acest eveniment, simulatorul reevaluează fiecare instrucțiune a cărei intrare este semnalul care a determinat evenimentul (deci, instrucțiunile care sunt "sensibile" la acel semnal). Această reevaluare determină modificarea altor semnale și generarea altor evenimente.

Considerăm procesul din Exemplul 3, care conține o singură instrucțiune de asignare.

Exemplul 3

```
procl: process (A, B, C)
begin
    X <= A and B and C;
end process procl;
```

La modificarea stării unuia din semnalele A, B sau C, instrucțiunea este reevaluată, rezultând o nouă valoare pentru semnalul X. Deoarece în această instrucțiune nu a fost utilizată o clauză *after* pentru a specifica o întârziere, se planifică un eveniment pentru semnalul X la timpul curent de simulare, eveniment constând în modificarea valorii acestui semnal. Aceasta poate introduce probleme potențiale atunci când semnalul X trebuie actualizat în același timp cu unul din semnalele din care este generat. Pentru a rezolva această problemă, limbajul VHDL introduce noțiunea de *întârziere delta* (δ). Întârzierea delta poate fi considerată ca o întârziere infimezimală care implică execuția unui *ciclu delta* pentru actualizarea semnalelor (ciclu delta este explicat în secțiunea 4.3). Astfel, semantica instrucțiunii precedente de asignare este că valoarea expresiei din dreapta de la timpul curent de simulare, T_c , este planificată pentru a fi asignată la semnalul X după o întârziere delta de la timpul curent de simulare, deci la momentul $T_{c+\delta}$.

La momentul $T_{c+\delta}$ se procesează toate evenimentele planificate pentru acest moment, rezultând noi evenimente, iar unele din acestea pot fi planificate pentru timpul curent de simulare, ceea ce înseamnă că ele sunt planificate pentru momentul $T_{c+2\delta}$. După o nouă întârziere delta, evenimentele sunt procesate din nou, rezultând noi evenimente, și așa mai departe, până când nu mai sunt alte evenimente planificate pentru timpul curent de simulare. Doar atunci timpul de simulare este incrementat. Această funcționare a unui simulator bazat pe evenimente este ilustrată în secțiunile următoare.

4.2. Drivere de semnal

Considerăm din nou procesul din Exemplul 3. După cum s-a arătat anterior, dacă se modifică valoarea semnalelor A, B sau C, se planifică asignarea valorii funcției ȘI logic dintre semnalele A, B și C din momentul curent de simulare, T_c , la semnalul X după o întârziere delta, deci la momentul $T_{c+\delta}$. Cu alte cuvinte, se planifică un eveniment pentru *driverul semnalului* X. Un driver de semnal este reprezentat printr-o *formă de undă proiectată a ieșirii*. De fiecare dată când se efectuează o asignare la un semnal, se actualizează forma de undă proiectată a semnalului respectiv.

O formă de undă proiectată este un set de tranzacții care specifică noi valori pentru un semnal și momentele de timp în care se va realiza actualizarea semnalului. La simularea modelelor elaborate pentru sinteză, există în principiu două tranzacții care trebuie păstrate pentru fiecare semnal dat: tranzacția curentă, care specifică valoarea curentă și momentul actual de timp, și tranzacția următoare, dacă există, care specifică noua valoare a semnalului la următoarea întârziere delta. Totuși, aceasta nu înseamnă că vor fi necesare maxim două cicluri delta înaintea momentului următor de simulare. Aceasta se va ilustra la prezentarea simulării unui model cu mai multe instrucțiuni concurente.

Observație

- Noțiunile de întârzieri delta, tranzacții, drivere de semnal și forme de undă proiectate sunt prezentate doar din punct de vedere conceptual. Diferitele simulatoare VHDL pot implementa aceste concepte în mod diferit față de descrierea prezentată. Simulatoarele VHDL trebuie să respecte doar specificațiile operaționale definite în manualul de referință al limbajului (standardul IEEE 1076), dar implementarea este specifică fiecărui sistem de proiectare.

Ca un exemplu, în urma execuției procesului `proc1` rezultă driverul pentru semnalul X din figura 3.

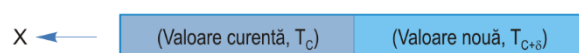

Figura 3. Driver pentru semnalul X reprezentat printr-o formă de undă proiectată a ieșirii.

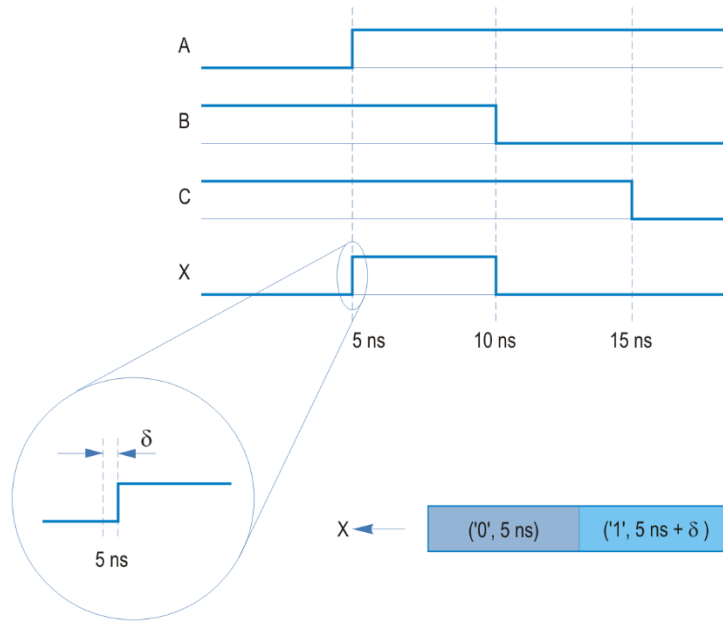

Figura 4. Diagrama de timp și forma de undă proiectată pentru semnalul X, indicând o tranzacție cu o întârziere delta.

Dacă semnalele B și C au valoarea '1' logic, iar valoarea semnalului A se modifică de la '0' la '1' la momentul de timp de 5 ns, după cum se ilustrează în figura 4, atunci când timpul de simulare este de 5 ns, procesul `proc1` se va executa. În acest moment, valoarea curentă a semnalului X este '0', și se adaugă o tranzacție la driverul semnalului X: ('1', 5 ns + δ), unde δ este o întârziere infinitesimală. Atunci când timpul curent de simulare, T_c , trece de 5 ns, singura tranzacție rămasă pentru driverul semnalului X va fi ('1', T_c).

Considerăm procesul din Exemplul 4, în care există două asignări la același semnal.

Exemplul 4

```
proc2: process (A, B, C)
begin
  X <= '0';
  if (A = B or C = '1') then
    X <= '1';
  end if;
end process;
```

Dacă semnalele A, B și C au forma din figura 5, atunci când timpul curent de simulare este de 5 ns, tranziția semnalului B determină execuția procesului. Prima asignare secvențială determină tranzacția ('0', 5 ns + δ). Deoarece valoarea curentă a semnalului X este '1', această tranzacție este adăugată la driverul semnalului X. Se evaluează apoi condiția pentru instrucțiunea `if`. Deoarece expresia este falsă, nu se execută alte instrucțiuni, iar procesul este suspendat.

Atunci când timpul curent de simulare este între 5 și 10 ns, driverul pentru semnalul X are o singură tranzacție, ('0', T_c). La 10 ns, apare o tranziție a semnalului B, iar procesul este executat din nou. Prima instrucțiune secvențială nu determină adăugarea unei tranzacții la driver, astfel încât forma de undă proiectată a ieșirii nu este actualizată. La evaluarea condiției pentru instrucțiunea `if`, de data aceasta expresia este adevărată. Se execută asignarea `X <= '1'`, ceea ce determină generarea unei noi tranzacții, ('1', 10 ns + δ), care se adaugă la driverul semnalului X.

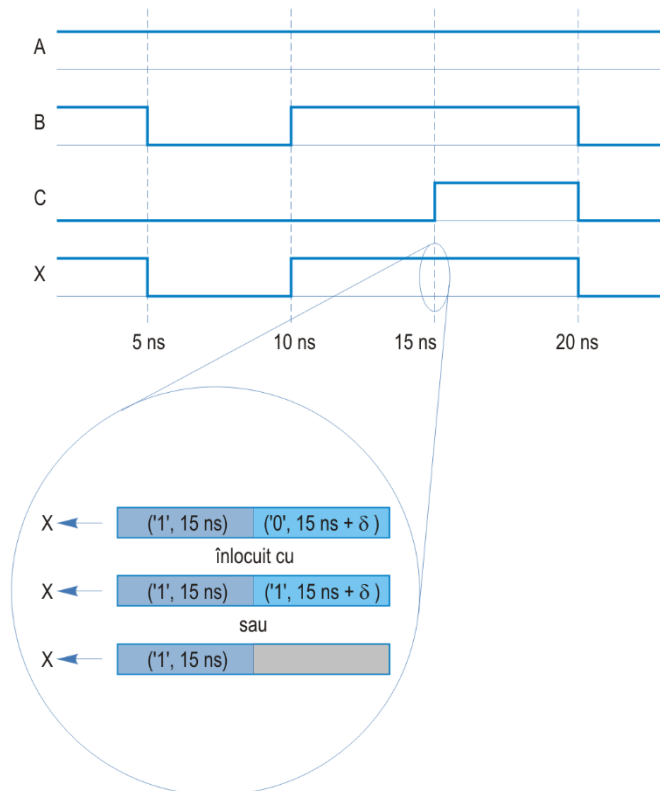

Figura 5. Diagrama de timp pentru procesul `proc2`; a doua asignare determină înlocuirea unei tranzacții.

Atunci când timpul de simulare ajunge la 15 ns, apare o tranziție a semnalului C, ceea ce determină execuția procesului. Prima instrucțiune determină adăugarea tranzacției ('0', 15 ns + δ) la driver. Însă, deoarece condiția instrucțiunii `if` este adevărată, următoarea asignare de semnal determină înlocuirea tranzacției curente cu ('1', 15 ns + δ). Deoarece valoarea '1' este aceeași cu valoarea curentă, nu este necesar ca această tranzacție să înlocuiască ultima tranzacție, ('0', 15 ns + δ), în forma de undă proiectată a ieșirii, dacă ultima tranzacție este ștearsă.

Atunci când timpul de simulare ajunge la 20 ns, semnalele B și C se modifică, iar procesul se execută din nou. Prima instrucțiune determină adăugarea tranzacției ('0', 20 ns + δ) la forma de undă proiectată a ieșirii. Condiția instrucțiunii `if` se evaluează la fals, iar procesul este suspendat.

O interpretare simplă a asignărilor la semnale din cadrul unui proces, presupunând că procesul nu conține clauze `after`, este următoarea:

- Toate expresiile se evaluează pe baza valorilor *curente* ale semnalelor din partea dreaptă a simbolului `<=`;
- Un semnal va fi actualizat cu valoarea din ultima asignare;
- Toate semnalele vor fi actualizate numai la sfârșitul procesului, atunci când acesta este suspendat.

Spre deosebire de instrucțiunile de asignare secvențiale din cadrul proceselor, o instrucțiune de asignare concurrentă are o listă de sensibilitate implicită care cuprinde toate semnalele din partea dreaptă a simbolului `<=`. Instrucțiunile concurente se execută ori de câte ori are loc o tranziție a unui semnal din lista de sensibilitate implicită. Atunci când există instrucțiuni concurente multiple, ele nu se execută secvențial. În secțiunea următoare se va prezenta modul în care se execută instrucțiunile concurente multiple atunci când expresia care se evaluează conține semnale actualizate de o altă instrucțiune.

4.3. Ciclul de simulare

La simularea unui model VHDL, se execută mai întâi o fază de inițializare și apoi, în mod repetat, cicluri de simulare. Faza de inițializare începe cu timpul curent de simulare setat la 0 ns. În general, dacă pentru un semnal nu se specifică o valoare inițială în mod explicit, semnalul se va inițializa cu valoarea '0' dacă este de tip `BIT`, sau cu valoarea 'U' dacă este de tip `STD_LOGIC`. Apoi, se execută fiecare proces până când acesta va fi suspendat. Instrucțiunile concurente vor fi de asemenea executate.

După faza de inițializare, se execută cicluri de simulare, fiecare ciclu constând din următoarele etape:

- Se actualizează toate semnalele. Actualizarea va determina tranziții ale semnalelor și apariția unor evenimente pentru aceste semnale.
- Se execută fiecare din procesele ale căror liste de sensibilitate conțin semnale pentru care a apărut un eveniment în ciclul curent de simulare.
- Se determină timpul de simulare pentru următorul ciclu, T_u . Acest timp este fie momentul următor de timp în care un semnal își modifică valoarea, pe baza formei sale de undă proiectate a ieșirii, fie momentul de timp în care execuția unui proces este reluată (în cazul modelelor destinate simulării), în funcție de momentul care este mai apropiat. Dacă timpul de simulare pentru următorul ciclu este cu o întârziere delta sau cu un multiplu al întârzierii delta după timpul curent de simulare, atunci timpul curent de simulare, T_c , rămâne același, și se execută un *ciclu delta* constând din aceleași etape ca cele de sus. (Deci, o întârziere delta este de fapt o întârziere zero, doar în mod conceptual fiind convenabil să se considere că este o întârziere foarte mică.) În caz contrar, timpul curent de simulare este setat la momentul de timp al următorului ciclu de simulare ($T_c = T_u$).

Considerăm descrierea din Exemplul 5 pentru ilustrarea ciclului de simulare. Modul de implementare al ciclului de simulare este specific diferitelor simulatoare, dar rezultatele simulării (de exemplu, formele de undă ale semnalelor) vor fi echivalente.

Exemplul 5

```
entity delta is                                -- 1
    port (A, B, C, D : in BIT;                 -- 2
          W, X, Y, Z : buffer BIT);           -- 3
end delta;                                     -- 4
architecture delta of delta is                 -- 5
begin                                          -- 6
    Z <= not Y;                                -- 7
    Y <= W or X;                               -- 8
    X <= C or D;                               -- 9
    W <= A and B;                             -- 10
end delta;                                    -- 11
```

În faza de inițializare, toate semnalele sunt setate la '0'. Apoi, se execută fiecare instrucțiune concurentă. Ordinea scrierii și execuției instrucțiunilor concurente nu este importantă, ceea ce se va ilustra prin execuția instrucțiunilor începând cu ultima și terminând cu prima. Drivele semnalelor sunt actualizate conform formelor de undă proiectate din figura 6, fiind necesar un ciclu delta pentru actualizarea semnalelor înainte ca timpul curent de simulare să fie avansat.

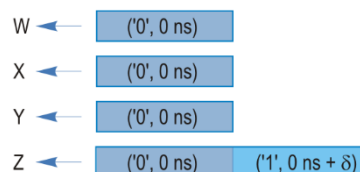

Figura 6. Formele de undă proiectate ale semnalelor de intrare/ieșire pentru Exemplul 5.

Presupunem că tranziția semnalelor de intrare este cea din figura 7.

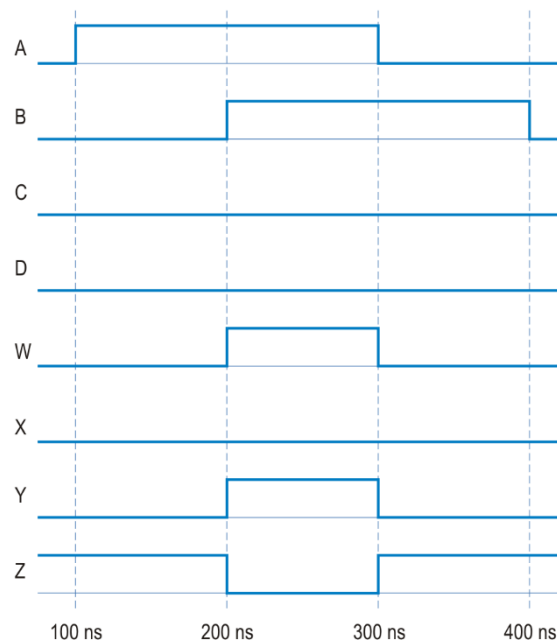

Figura 7. Formele de undă ale semnalelor de intrare și de ieșire pentru Exemplul 5.

Atunci când timpul curent de simulare ajunge la 100 ns, începe un ciclu de simulare și semnalele sunt actualizate. Semnalul A trece din '0' în '1', ceea ce determină execuția instrucțiunii de asignare a semnalului W (linia 10). Valoarea semnalului W nu se schimbă, astfel încât ciclul de simulare se termină, iar timpul de simulare poate avansa. Atunci când timpul curent de simulare ajunge la 200 ns, începe un nou ciclu de simulare. Semnalul B trece din '0' în '1' și se va executa instrucțiunea de asignare din linia 10. Se adaugă o nouă tranzacție ('1', $200\text{ ns} + \delta$) la driverul semnalului W. Este necesar un ciclu delta, astfel încât timpul de simulare nu avansează. În timpul acestui ciclu delta, semnalul W este actualizat cu noua sa valoare. Aceasta determină execuția instrucțiunii din linia 8. Se adaugă o nouă tranzacție la driverul semnalului Y, ('1', $200\text{ ns} + \delta$). Este necesar un al doilea ciclu delta, în care semnalul Y este actualizat cu noua sa valoare. Aceasta determină execuția instrucțiunii din linia 7. Se adaugă o nouă tranzacție la driverul semnalului Z, ('0', $200\text{ ns} + \delta$). Este necesar un al treilea ciclu delta pentru actualizarea semnalului Z, după care timpul curent de simulare poate avansa.

Tabelul 2 prezintă ciclurile de simulare și ciclurile delta necesare pentru simularea descrierii din Exemplul 5 pentru intervalul de timp cuprins între 0 și 400 ns.

Tabelul 2. Cicluri de simulare și cicluri delta pentru Exemplul 5.

Ciclu de simulare	ns	δ	A	B	C	D	W	X	Y	Z
1	000	+0	0	0	0	0	0	0	0	0
	000	+1	0	0	0	0	0	0	0	1
2	100	+0	1	0	0	0	0	0	0	1
3	200	+0	1	1	0	0	0	0	0	1
	200	+1	1	1	0	0	1	0	0	1
	200	+2	1	1	0	0	1	0	1	1
	200	+3	1	1	0	0	1	0	1	0
4	300	+0	0	1	0	0	1	0	1	0
	300	+1	0	1	0	0	0	0	1	0
	300	+2	0	1	0	0	0	0	0	0
	300	+3	0	1	0	0	0	0	0	1
5	400	+0	0	0	0	0	0	0	0	1

4.4. Drive multiple și funcții de rezoluție

Limbajul VHDL nu permite ca un semnal să aibă mai mult de un driver fără să existe o funcție de rezoluție asociată semnalului. O funcție de rezoluție este utilizată pentru a determina o valoare a unui semnal pe baza driverelor multiple. De exemplu, figura 8 ilustrează un caz în care un semnal are două drive-uri.

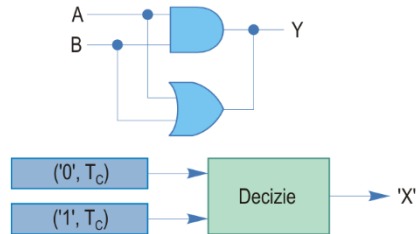

Figura 8. Semnal cu drive multiple.

În funcție de ieșirile curente ale celor două porți, valoarea logică a semnalului Y poate fi '0', '1' sau 'X', unde 'X' este o valoare nedeterminată. 'X' nu este o valoare indiferentă, în modul în care aceasta este utilizată adesea pentru minimizarea logică, ci este o valoare necunoscută. Circuitul din figura 8 poate fi descris în limbajul VHDL în modul indicat în Exemplul 6.

Exemplul 6

```
architecture driver_multiplu of exemplu is
begin
    Y <= A and B;
    Y <= A or B;
end driver_multiplu;
```

În acest exemplu, cele două instrucțiuni concurente de asignare determină crearea a două drive-uri pentru semnalul Y . Deși două asignări secvențiale la același semnal în același proces nu creează drive-uri separate (ci numai tranzacții pentru același driver), asignările secvențiale la același semnal în procese diferite au același efect ca și cele două instrucțiuni concurente de asignare din exemplul anterior. Semnalului Y trebuie să i se asocieze o funcție de rezoluție. Această funcție va fi utilizată pentru determinarea valorii semnalului Y pe baza valorilor driverelor. Conceptul de rezoluție a două drive-uri este exemplificat în tabelul 3. Dacă cele două drive-uri sunt aceleași, semnalul de ieșire este cunoscut; în caz contrar, acest semnal are o valoare necunoscută.

Tabelul 3. Tabel de adevăr pentru rezoluția unui semnal cu drive multiple.

A	B	A and B	A or B	Y
0	0	0	0	0
0	1	0	1	'X'
1	0	0	1	'X'
1	1	1	1	1

Este puțin probabil că se va scrie în mod intenționat un cod ca cel din Exemplul 6 în care drive-urile sunt în conflict. Aplicațiile cele mai obișnuite pentru care se utilizează funcții de rezoluție sunt cele cu magistrale. De exemplu, în cazul unei magistrale de date pot exista mai multe entități care pot reprezenta drive-uri pentru această magistrală. Pentru evitarea conflictelor, nu trebuie să existe simultan două drive-uri pentru magistrală. Totuși, dacă există două entități conectate la magistrală care generează simultan nivele logice opuse, este util ca simulatoarele să poată indica un conflict prin calcularea unei valori corespunzătoare, cum este valoarea 'X'. O funcție de rezoluție pentru semnalul Y din Exemplul 6 poate fi modelată prin fragmentul următor:

```

function CALCUL_VAL (A, B : X01) return X01 is
begin
    if A /= B then return ('X');
    else return (A);
    end if;
end CALCUL_VAL;

```

Dacă Y este un semnal asupra căruia se aplică această funcție de rezoluție, în cazul în care două drivere sunt în conflict, semnalului Y i se va asina valoarea 'X'.

5. Simularea utilizând bancuri de test

Pentru sisteme digitale de complexitate redusă și medie, cea mai utilizată metodă pentru testarea funcțională a circuitelor componente și a întregului sistem este simularea cu ajutorul bancurilor de test. Un asemenea banc de test va aplica o secvență de valori la intrările circuitului testat și va afișa ieșirile generate de circuit sub formă alfanumerică sau grafică. Mai precis, bancul de test va aplica o secvență de vectori de test la intrările proiectului testat (DUT – *Design Under Test*) și va afișa semnalele de ieșire care sunt generate în urma simulării. În mod opțional, bancul de test poate compara în mod automat valorile semnalelor de ieșire rezultate în urma simulării cu valorile așteptate (corecte) ale acestor semnale.

5.1. Funcțiile și structura unui banc de test

Simulatoarele limbajelor de descriere hardware permit, în general, utilizarea unei metode grafice prin meniuri pentru asignarea valorii vectorilor de test. Totuși, utilizarea acestei metode grafice are dezavantajul că este necesar un timp relativ lung pentru a crea secvențe de test mai lungi. De asemenea, aceste secvențe de test nu pot fi repetate întotdeauna după modificarea circuitului testat și re-executarea simulării. În plus, un banc de test creat astfel pentru un anumit simulator nu va putea fi utilizat dacă în viitor se va utiliza un alt simulator pentru testare.

Metoda recomandată pentru simulare prin utilizarea bancurilor de test este de a se crea bancurile de test ca module scrise în limbajul de descriere hardware utilizat pentru descrierea circuitelor testate. Prin aceasta, bancurile de test vor fi portabile între diferite medii de proiectare și vor putea fi reutilizate în proiectele viitoare. Un banc de test va avea proiectul testat (DUT) ca un submodul, iar toate semnalele de intrare ale acestui proiect vor fi generate în interiorul bancului de test. Dacă se utilizează verificarea automată, atunci valorile semnalelor de ieșire ale proiectului testat vor fi comparate cu valorile corecte ale acestor semnale. De exemplu, aceste valori corecte pot fi calculate în interiorul bancului de test.

Funcțiile principale ale unui banc de test sunt următoarele:

- Instanțierea proiectului testat (DUT);
- Generarea și aplicarea vectorilor de test la intrările proiectului testat;
- Afișarea valorii semnalelor de ieșire rezultate în urma simulării;
- Opțional, compararea valorii semnalelor de ieșire cu cele așteptate.

Structura generală a unui banc de test este ilustrată în figura 9. Bancul de test conține un modul pentru generarea vectorilor de test, proiectul testat DUT, un modul pentru afișarea rezultatelor și un modul pentru verificarea rezultatelor.

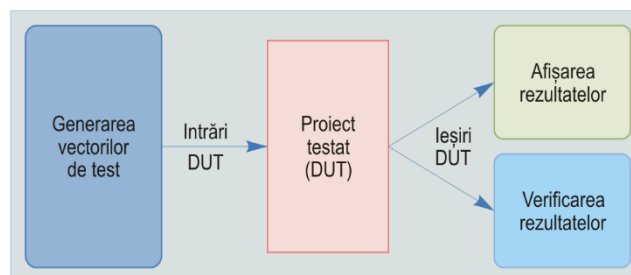

Figura 9. Structura generală a unui banc de test.

Modulul VHDL al unui banc de test este unul special, deoarece entitatea acestuia nu are porturi de intrare și de ieșire. Deoarece un asemenea modul se utilizează numai pentru simulare și nu se va sintetiza într-un circuit, acesta nu este limitat la subsetul limbajului care se poate utiliza doar pentru sinteză. Astfel, se poate utiliza orice construcție funcțională a limbajului pentru a crea configurații complexe ale vectorilor de test și pentru a efectua calculele necesare verificării rezultatelor. Exemple de instrucțiuni utile pentru scrierea bancurilor de test sunt `wait`, `assert` (cu clauza `report`) și instrucțiunea `report` separată (începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului).

În general, un banc de test VHDL conține următoarele secțiuni principale:

- Declarația entității și a arhitecturii;
- Declarațiile semnalelor reprezentând intrările și ieșirile proiectului testat;
- Instanțierea entității proiectului testat;
- Pentru circuite secvențiale, un proces pentru generarea semnalului de ceas;
- Un proces pentru generarea vectorilor de test;
- Un proces pentru afișarea și verificarea rezultatelor.

Un exemplu de banc de test este prezentat în secțiunea 5.6.

5.2. Generarea semnalului de ceas

Pentru circuite sau sisteme secvențiale, este necesară generarea semnalului de ceas care se va aplica la intrările circuitului sau sistemului testat. Pentru generarea semnalului de ceas se pot utiliza mai multe metode, două dintre acestea fiind prezentate în continuare. Prima metodă utilizează clauza `after`, iar a doua metodă utilizează instrucțiunea `wait`.

```
-- Declaraarea unei constante cu perioada semnalului de ceas
constant CLK_PERIOD : TIME := 10 ns;

-- Metoda 1
Clk <= not Clk after CLK_PERIOD/2;

-- Metoda 2
gen_clk: process
begin
    Clk <= '0';
    wait for (CLK_PERIOD/2);
    Clk <= '1';
    wait for (CLK_PERIOD/2);
end process gen_clk;
```

5.3. Generarea vectorilor de test

Pentru testarea completă a funcționării unui circuit, ar trebui să se aplice circuitului toate combinațiile posibile ale intrărilor. Pentru multe circuite, o asemenea testare completă nu este însă posibilă. De exemplu, numărul combinațiilor posibile ale intrărilor poate fi prea mare, sau anumite combinații ale intrărilor nu sunt permise. De aceea, generarea secvenței vectorilor de test este dependentă de circuitul testat.

Atunci când numărul combinațiilor intrărilor de test este prea mare, există mai multe posibilități pentru generarea vectorilor de test. În primul rând, pe baza cunoașterii funcțiilor circuitului se pot elimina combinațiile de intrare care nu sunt relevante sau care nu vor apare în practică. În al doilea rând, circuitul poate fi partiționat în mai multe sub-circuite, fiecare fiind testat exhaustiv. Apoi, se poate testa întregul circuit utilizând un set de test care nu este exhaustiv, pentru a verifica faptul că sub-circuitele au fost integrate corect.

În al treilea rând, o altă posibilitate de generare a vectorilor de test este alegerea unui set reprezentativ de cazuri de test, care să acopere condițiile extreme și condițiile normale (diferite de cele extreme). Condițiile extreme reprezintă, de exemplu, acele cazuri în care toate intrările de test au valorile minime posibile sau toate intrările de test au valorile maxime posibile. Generarea acestor cazuri de test pentru condițiile extreme și cele normale ar trebui reali-

zată într-un mod sistematic. De exemplu, se pot genera vectori de test cu intrările având valorile minime și câteva valori mai mari decât acestea, cu intrările având valorile maxime și câteva valori mai mici decât acestea, și cu intrările având un set de valori oarecare între valorile minime și maxime.

5.4. Afișarea rezultatelor simulării

Pentru afișarea rezultatelor simulării sunt utile instrucțiunile `assert` și `report`. Instrucțiunea `assert` (secțiunea 3.3) testează o condiție și, în cazul în care condiția testată este falsă, afișează șirul de caractere specificat după clauza `report` a acestei instrucțiuni. Pentru afișarea necondiționată a unui șir de caractere în timpul simulării, începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului clauza `report` se poate utiliza ca o instrucțiune completă, fără a fi necesară testarea unei condiții.

Pentru afișarea unor valori cu instrucțiunile `assert` și `report`, valorile respective trebuie convertite în șiruri de caractere. Pentru conversie se poate utiliza atributul `'image`. Acest atribut este definit începând cu versiunea VHDL-93 a limbajului și permite conversia unei valori scalare (`BIT`, `INTEGER`, `STD_LOGIC`) în șirul de caractere corespunzător valorii, șir care se poate utiliza ca argument al instrucțiunilor `assert` sau `report`. Pentru valori vectoriale (`BIT_VECTOR`, `SIGNED`, `UNSIGNED`, `STD_LOGIC_VECTOR`) este necesară utilizarea unor funcții de conversie. Atributul `'image` se poate utiliza sub forma `tip'image (expresie)`, unde *expresie* trebuie să fie de un tip scalar corespunzător prefixului *tip*.

Pentru concatenarea mai multor șiruri de caractere, se poate utiliza operatorul de concatenare `&`. Șirul rezultat prin concatenare se poate utiliza ca un singur argument al unei instrucțiuni `assert` sau `report`, în modul ilustrat în exemplul din secțiunea 5.6.

Pentru afișarea timpului de simulare, se poate utiliza funcția predefinită `now`. Această funcție returnează timpul curent de simulare, care este de tip `TIME`. De exemplu, expresia `TIME'image (now)` este reprezentarea sub forma unui șir de caractere a timpului curent de simulare.

5.5. Verificarea automată a rezultatelor simulării

Atunci când la testarea unui circuit se utilizează un număr mare de vectori de test, este recomandată verificarea automată a răspunsului corect al circuitului la fiecare vector de test. Se pot utiliza mai multe metode pentru această verificare automată. Una din metode constă în compararea rezultatelor simulării cu răspunsurile corecte ale circuitului. Pentru aceasta, mai întâi se creează un fișier de referință conținând secvența răspunsurilor corecte ale circuitului. Apoi, rezultatele simulării sunt înscrise într-un fișier și se compară conținutul acestui fișier cu cel al fișierului de referință. Dezavantajul acestei metode constă în dificultatea identificării sursei erorii pe baza răspunsului eronat al circuitului.

O altă metodă de verificare automată constă în compararea fiecărui răspuns al circuitului cu răspunsul corect în timpul simulării, și nu la sfârșitul întregului proces de simulare. În bancul de test se pot include instrucțiuni pentru identificarea momentului de timp sau a vectorului de intrare pentru care răspunsul circuitului este eronat, ceea ce permite identificarea sursei erorii. Răspunsurile corecte pot fi memorate într-un fișier sau pot fi calculate în timpul simulării. Atunci când răspunsurile corecte sunt calculate în timpul simulării, pentru calcul trebuie să se utilizeze o metodă complet diferită de cea utilizată de circuitul testat, deoarece în caz contrar se va repeta aceeași greșeală în ambele calcule.

Compararea răspunsurilor reale cu cele corecte trebuie să se realizeze la anumite intervale de timp. În cazul circuitelor secvențiale, compararea se poate realiza, de exemplu, la fiecare front crescător al semnalului de ceas sau la un interval de un anumit număr de cicluri de ceas. În cazul circuitelor combinaționale, la stabilirea intervalului de timp trebuie să se țină cont de întârzierile combinaționale ale circuitului respectiv.

5.6. Exemplu de banc de test

Se prezintă ca exemplu un banc de test pentru un modul combinațional al unui sumator elementar. Descrierea sumatorului elementar este prezentată în Exemplul 7.

Exemplul 7

```
library IEEE;
use IEEE.STD_LOGIC_1164.ALL;

entity SE is
    port (X      : in STD_LOGIC;
          Y      : in STD_LOGIC;
          Tin     : in STD_LOGIC;
          S       : out STD_LOGIC;
          Tout    : out STD_LOGIC);
end SE;

architecture sumator of SE is
begin
    S <= X xor Y xor Tin;
    Tout <= (X and Y) or (X and Tin) or (Y and Tin);
end sumator;
```

Exemplul 8 conține un modul al unui banc de test pentru sumatorul elementar. În acest exemplu, se utilizează un singur proces pentru generarea vectorilor de test și verificarea rezultatelor. În general, se pot utiliza procese separate pentru aceste două secțiuni ale bancului de test, sau se poate separa secțiunea de verificare a rezultatelor într-o procedură sau funcție care este apelată din procesul care generează vectorii de test.

Exemplul 8

```
library IEEE;
use IEEE.STD_LOGIC_1164.ALL;
use IEEE.STD_LOGIC_UNSIGNED.ALL;

entity SE_tb is
end SE_tb;

architecture SE_tb of SE_tb is

    -- Declarațiile semnalelor de intrare
    signal X      : STD_LOGIC := '0';
    signal Y      : STD_LOGIC := '0';
    signal Tin     : STD_LOGIC := '0';

    -- Declarațiile semnalelor de ieșire
    signal S       : STD_LOGIC;
    signal Tout    : STD_LOGIC;

begin
    -- Instanțierea entității proiectului testat (DUT)
    DUT: entity WORK.SE port map (
        X => X,
        Y => Y,
        Tin => Tin,
        S => S,
        Tout => Tout);

    -- Generarea vectorilor de test și verificarea rezultatelor
    gen_vect_test: process
        variable VecTest      : STD_LOGIC_VECTOR(2 downto 0); -- vector de test
        variable RezCorect    : STD_LOGIC_VECTOR(1 downto 0); -- rezultat așteptat
        variable NrErori      : INTEGER := 0;                -- număr de erori
    begin
        VecTest := "000";
```

```

for i in 0 to 7 loop
    X <= VecTest(2);
    Y <= VecTest(1);
    Tin <= VecTest(0);
    wait for 10 ns;
    RezCorect := ('0' & X) + ('0' & Y) + ('0' & Tin);
    if ((Tout & S) /= RezCorect) then
        report "Rezultat asteptat (" &
            STD_LOGIC'image (RezCorect(1)) &
            STD_LOGIC'image (RezCorect(0)) &
            ") /= Valoare obtinuta (" &
            STD_LOGIC'image (Tout) & STD_LOGIC'image (S) &
            ") la t = " & TIME'image (now)
            severity ERROR;
        NrErori := NrErori + 1;
    end if;
    VecTest := VecTest + 1;
end loop;
report "Testare terminata cu " &
    INTEGER'image (NrErori) & " erori";
wait;
end process gen_vect_test;
end;

```

6. Exemplu de utilizare a simulatorului Vivado

6.1. Prezentare generală a simulatorului

Simulatorul Vivado este un simulator bazat pe evenimente care permite simularea funcțională și temporală a proiectelor descrise în limbajul VHDL, Verilog sau System Verilog. Simulatorul este integrat în mediul de proiectare Vivado Design Suite și permite executarea următoarelor operații:

- Analiza fișierelor sursă și stocarea fișierelor analizate într-o bibliotecă HDL. Dacă limbajul de descriere utilizat este VHDL, analiza se poate realiza prin comanda `xvhdl`.
- Elaborarea și linkeditarea descrierii HDL utilizând comanda `xelab`. Pentru un anumit modul de nivel superior, această comandă încarcă unitățile de proiectare ale tuturor sub-modulelor, compilează fișierele sursă, generează un cod executabil și linkeditează codul generat cu nucleul de simulare pentru a crea un instantaneu de simulare executabil.
- Încărcarea unui instantaneu de simulare și executarea simulării. Comanda corespunzătoare pentru executarea acestei operații este `xsim`.

Simulatorul Vivado permite compilarea fișierelor sursă utilizând fire multiple de execuție, depanarea la nivelul codului sursă (execuția pas cu pas, setarea unor puncte de întrerupere, afișarea valorilor curente ale semnalelor și variabilelor) și vizualizarea rezultatelor simulării sub formă grafică.

6.2. Descrierea exemplului de simulare

În secțiunile următoare se prezintă etapele care trebuie executate pentru simularea funcționării unui numărator binar de 4 biți cu o intrare de validare, care numără în sens direct (de la 0000 la 1111).

Descrierea în limbajul VHDL a număratorului este prezentată în Exemplul 9. Pentru actualizarea valorii număratorului se utilizează o funcție de incrementare a unui vector de biți.

Exemplul 9

```

library IEEE;
use IEEE.STD_LOGIC_1164.ALL;

entity num4 is
    port (Clk : in STD_LOGIC;
          Rst : in STD_LOGIC;
          En  : in STD_LOGIC;
          Num : out STD_LOGIC_VECTOR (3 downto 0));
end num4;

architecture simul of num4 is


    function INC_BV (A : STD_LOGIC_VECTOR) return STD_LOGIC_VECTOR is
        variable Rez : STD_LOGIC_VECTOR (A'range);
        variable C   : STD_LOGIC;
    begin
        C := '1';
        for i in A'range loop
            Rez(i) := A(i) xor C;
            C := A(i) and C;
        end loop;
        return Rez;
    end INC_BV;


    signal Num_int : STD_LOGIC_VECTOR (3 downto 0);
begin
    process (Clk)
    begin
        if (Clk'event and Clk = '1') then
            if (Rst = '1') then
                Num_int <= (others => '0');
            elsif (En = '1') then
                Num_int <= INC_BV (Num_int);
            end if;
        end if;
    end process;
    Num <= Num_int;
end simul;

```

6.3. Crearea proiectului și a fișierului sursă

Executați următoarele operații pentru crearea unui nou proiect și a fișierului sursă:

1. Lansați în execuție mediul de proiectare Vivado selectând *Start* → *All Programs* → *Xilinx Design Tools* → *Vivado 2017.4* → *Vivado 2017.4*.
2. În fereastra *Vivado 2017.4*, secțiunea *Quick Start*, selectați **Create Project**. Se afișează fereastra de dialog *Create a New Vivado Project*.
3. Selectați butonul **Next** în fereastra *Create a New Vivado Project*. Se afișează fereastra de dialog *Project Name*.
4. În câmpul *Project name* introduceți numele proiectului (de exemplu, **num4**). În câmpul *Project location* selectați butonul , navigați la directorul în care trebuie creat proiectul (un subdirector al directorului D:\Student\)) și selectați butonul **Select**. Verificați ca opțiunea **Create project subdirectory** să fie bifată, iar apoi selectați butonul **Next**. Se afișează fereastra de dialog *Project Type*.
5. Verificați ca tipul proiectului selectat să fie **RTL Project**, verificați ca opțiunea **Do not specify sources at this time** să nu fie bifată, iar apoi selectați butonul **Next**. Se afișează fereastra de dialog *Add Sources*.

6. Verificați ca pentru opțiunile *Target language* și *Simulator language* să fie selectat limbajul **VHDL**, după care selectați butonul **Create File**. Se va afișa caseta de dialog *Create Source File*.
7. În câmpul *File type* verificați să fie selectat limbajul **VHDL**, introduceți numele fișierului (de exemplu, **num4**) în câmpul *File name* și selectați butonul **OK**.
8. În aceeași fereastră de dialog *Add Sources*, selectați butonul **Next**.
9. În fereastra de dialog *Add Constraints (optional)*, selectați butonul **Next**.
10. În fereastra de dialog *Default Part*, selectați butonul **Boards**, în tabelul afișat selectați placa **Nexys4 DDR**, iar apoi selectați butonul **Next**.
11. În fereastra *New Project Summary*, revizuiți setările cu care se va crea noul proiect și selectați butonul **Finish** pentru crearea proiectului.
12. În fereastra de dialog *Define Module*, selectați butonul **OK**, fără a introduce porturile de I/E. Confirmați această opțiune selectând butonul **Yes** în caseta de dialog *Define Module*.
13. Deschideți fișierul sursă creat în fereastra de editare executând un clic dublu pe numele acestui fișier în panoul *Hierarchy* din fereastra *Sources*.
14. Copiați descrierea VHDL a numărătorului din Exemplul 9 și înlocuiți conținutul ferestrei de editare cu textul copiat din lucrarea de laborator. Salvați fișierul sursă selectând iconița *Save File* din colțul din stânga sus al ferestrei de editare.

6.4. Crearea modulului pentru bancul de test

Pentru crearea unui modul al bancului de test, executați operațiile descrise în continuare.

1. Selectați opțiunea **Add Sources** din panoul *Flow Navigator*. În fereastra de dialog *Add Sources*, selectați opțiunea **Add or create simulation sources** și selectați butonul **Next**. Se afișează fereastra de dialog *Add or Create Simulation Sources*.
2. Selectați butonul **Create File**; se va afișa caseta de dialog *Create Source File*. Verificați să fie selectată opțiunea **VHDL** în câmpul *File type* și introduceți numele fișierului în câmpul *File name*. Acest nume trebuie să fie diferit de numele fișierului sursă VHDL. De exemplu, dacă numele fișierului sursă este **num4**, numele fișierului pentru bancul de test poate fi **num4_tb**. Selectați butonul **OK**.
3. În fereastra de dialog *Add or Create Simulation Sources* selectați butonul **Finish**. Se va afișa fereastra de dialog *Define Module*.
4. Deoarece un modul al bancului de test nu are porturi de intrare și de ieșire, în fereastra de dialog *Define Module* nu este necesară introducerea acestor porturi. Selectați butonul **OK** și confirmați această opțiune selectând butonul **Yes** în caseta de dialog *Define Module*.
5. În panoul *Hierarchy* din fereastra *Sources*, expandați intrarea *Simulation Sources*, expandați intrarea *sim_1* și deschideți fișierul bancului de test creat anterior (de exemplu, **num4_tb**) în fereastra de editare.
6. În fișierul bancului de test, adăugați o nouă clauză **use** după cea existentă, specificând utilizarea pachetului **STD_LOGIC_UNSIGNED** din biblioteca **IEEE**.
7. În partea declarativă a arhitecturii (înainte de cuvântul cheie **begin**), declarați semnalele de intrare pentru proiectul testat, având același nume și același tip cu cel al porturilor de intrare ale numărătorului, și inițializați fiecare semnal cu '0'.

8. Declarați semnalul de ieșire al proiectului testat, având același nume și același tip cu cel al portului de ieșire al numărătorului.
9. După declarația semnalelor, declarați o constantă cu valoarea de 10 ns pentru perioada semnalului de ceas, în modul în care este definită constanta `CLK_PERIOD` în secțiunea 5.2.
10. În corpul arhitecturii (după cuvântul cheie `begin`), instanțiați entitatea numărătorului, conectând la porturile sale semnalele de intrare și de ieșire declarate anterior. Utilizați eticheta `DUT`, care va reprezenta numele instanței numărătorului.
11. După instanțierea numărătorului, scrieți un proces pentru generarea semnalului de ceas, utilizând metoda 2 prezentată în secțiunea 5.2.
12. În continuare, scrieți un proces (fără o listă de sensibilitate) pentru generarea semnalelor de intrare necesare funcționării numărătorului și pentru verificarea ieșirilor acestuia. În partea declarativă a acestui proces, declarați mai întâi o variabilă pentru ieșirea corectă (cea așteptată) a numărătorului și o variabilă pentru numărul de erori obținute la simulare, în modul în care sunt definite variabilele `RezCorect` și `NrErori` din Exemplul 8 (cu deosebirea că variabila pentru ieșirea corectă trebuie să fie de 4 biți și trebuie inițializată cu "0000").
13. În corpul procesului, introduceți mai întâi următoarele instrucțiuni pentru generarea unui impuls de resetare a numărătorului și pentru validarea funcționării acestuia:

```
Rst <= '1';
wait for CLK_PERIOD;
Rst <= '0';
wait for CLK_PERIOD;
En <= '1';
```

14. În continuarea procesului, scrieți o buclă `for loop` pentru verificarea fiecăreia din cele 16 ieșiri posibile ale numărătorului. În această buclă, dacă ieșirea numărătorului este diferită de ieșirea corectă, afișați ieșirea corectă, ieșirea obținută și timpul de simulare la care a apărut diferența (cu o instrucțiune `report`), după care incrementați variabila reprezentând numărul de erori. Înainte de sfârșitul buclei, adăugați o instrucțiune `wait for` pentru a aștepta un timp corespunzător perioadei semnalului de ceas și incrementați variabila reprezentând ieșirea corectă a numărătorului.
15. După bucla `for loop`, verificați dacă au apărut erori la simulare. Dacă nu au fost erori, afișați un mesaj indicând faptul că simularea s-a terminat cu succes. În caz contrar, afișați un mesaj indicând faptul că simularea s-a terminat cu erori și afișați numărul de erori apărute.
16. Încheiați procesul printr-o instrucțiune `wait` pentru suspendarea procesului.
17. Salvați fișierul bancului de test selectând iconița *Save File* . Verificați să nu fie erori de sintaxă afișate în fereastra *Sources*.

6.5. Setarea opțiunilor pentru simulare

Pentru afișarea și modificarea opțiunilor disponibile pentru simulare, executați următoarele operații:

1. În panoul *Flow Navigator*, selectați opțiunea **Settings**. Se va afișa panoul *General* din zona *Project Settings* a ferestrei de dialog *Settings*.
2. În fereastra de dialog *Settings*, selectați linia **Simulation** din zona *Project Settings*.
3. Vizualizați opțiunile disponibile pentru proprietatea *Target simulator*, dar nu modificați simulatorul care este selectat în mod implicit, *Vivado Simulator*.
4. Verificați ca pentru proprietatea *Simulator language* să fie selectată opțiunea **VHDL**.

5. În partea dreaptă a ferestrei de dialog *Settings*, selectați panoul *Simulation*. Modificați proprietatea `xsim.simulate.runtime`, care indică timpul pentru care se va executa simularea, de la 1000 ns la **200 ns**.
6. Selectați butonul **OK** pentru a închide fereastra de dialog *Project Settings*.

6.6. Executarea simulării

Pentru executarea simulării funcționale a numărătorului parcurgeți etapele descrise în continuare.

1. În panoul *Flow Navigator*, selectați **Run Simulation** din secțiunea SIMULATION și selectați singura opțiune disponibilă, **Run Behavioral Simulation**. Celelalte tipuri de simulare vor fi disponibile după execuția etapelor de sinteză, respectiv de implementare. Mediul de proiectare Vivado va lansa în execuție comanda `xvhdl` pentru analiza proiectului, după care va lansa în execuție comanda `xelab` pentru elaborarea, compilarea și linkeditarea proiectului într-un instantaneu de simulare executabil. La terminarea acestor operații, mediul de proiectare Vivado va lansa în execuție comanda `xsim` pentru execuția simulării. Dacă nu sunt erori, rezultatele simulării vor fi afișate sub formă grafică într-o fereastră *Wave*, în partea dreaptă a ecranului.
2. Selectați iconița *Zoom Fit* din meniul ferestrei *Wave* pentru afișarea formei de undă a semnalelor pentru întregul interval de simulare.
3. În fereastra *Wave* se poate observa că secvența de numărare obținută, indicată prin succesiunea valorilor hexazecimale ale semnalului `Num`, este 0, 8, 4, c, 2, a, ..., secvență care nu este corectă (figura 10).

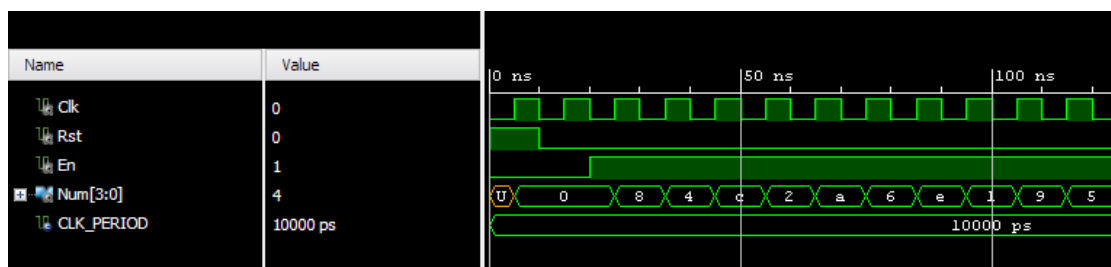

Figura 10. Rezultatele simulării afișate în fereastra *Wave* a simulatorului Vivado.

4. Adăugați semnalul intern `Num_int` în fereastra *Wave*. Pentru aceasta, în panoul *Scope* al domeniilor de valabilitate selectați entitatea testată **DUT** (expandați entitatea bancului de test dacă este necesar). Porturile și semnalele interne ale entității testate vor apare în panoul *Objects*. În acest panou, executați un clic cu butonul din dreapta pe numele semnalului `Num_int[3:0]` și selectați opțiunea *Add to Wave Window*. Se poate observa că pentru noul semnal adăugat forma de undă nu a fost afișată. Pentru afișarea formei de undă a tuturor semnalelor adăugate în fereastra *Wave* simularea trebuie repornită și executată din nou.
5. Executați un clic cu butonul din dreapta pe numele semnalului `Num_int[3:0]` din fereastra *Wave*, selectați opțiunea **Radix**, iar apoi selectați opțiunea **Binary**.
6. În meniul principal Vivado 2017.4, selectați comanda *Run* → *Restart* (sau selectați iconița *Restart* de sub meniul principal) pentru repornirea simulării.
7. În panoul *Tcl Console* din partea de jos a ecranului, introduceți comanda **run 200 ns** în linia de comandă și apăsați tasta *Enter*. Forma de undă a semnalului `Num_int` va fi acum vizibilă în fereastra *Wave*.
8. Examinați mesajele afișate în panoul *Tcl Console*. Se observă afișarea unor mesaje de eroare indicând faptul că ieșirea corectă a numărătorului este diferită de ieșirea obți-

nută la simulare. Se poate observa că valoarea binară a unei anumite ieșiri obținute corespunde valorii binare a ieșirii corecte corespunzătoare în cazul în care biții ieșirii obținute sunt citiți în ordine inversă, începând cu bitul cel mai puțin semnificativ. Același lucru se poate observa în fereastra *Wave*, examinând valorile binare afișate ale semnalului `Num_int[3:0]`.

9. Închideți sesiunea de simulare selectând opțiunea *File* → *Close Simulation* din meniul principal. Confirmați închiderea în caseta de dialog *Confirm Close*. În caseta de dialog *Save Waveform Configuration* selectați butonul **Discard** pentru a nu salva configurația ferestrei cu forma de undă a semnalelor.

6.7. Corectarea erorii

Pentru corectarea descrierii numărătorului, deschideți pentru editare fișierul sursă al acestuia. Se poate observa că în funcția `INC_BV` vectorul de biți transmis ca parametru este prelucrat în ordinea corespunzătoare domeniului vectorului (`A'range`). Pentru incrementarea corectă a vectorului, bucla `for loop` trebuie parcursă începând cu bitul cel mai puțin semnificativ al vectorului. Deci, eroarea se poate corecta prin modificarea liniei sursă

```
for i in A'range loop
```


astfel:

```
for i in A'low to A'high loop
```

Corectați fișierul sursă și salvați fișierul selectând iconița *Save File* .

6.8. Re-executarea simulării

Pentru re-executarea simulării funcționale a numărătorului, executați următoarele operații:

1. În panoul *Flow Navigator*, selectați **Run Simulation** din secțiunea *SIMULATION* și selectați opțiunea **Run Behavioral Simulation**.
2. Selectați iconița *Zoom Fit* din meniul ferestrei *Wave* pentru afișarea formei de undă a semnalelor pentru întregul interval de simulare.
3. Se poate observa că secvența de numărare este acum cea corectă. În panoul *Tcl Console* nu ar mai trebui să se afișeze mesaje de eroare.
4. Închideți sesiunea de simulare selectând iconița *Close Simulation* din colțul din dreapta sus al ferestrei *Behavioral Simulation* și confirmați închiderea în caseta de dialog *Confirm Close*.

7. Aplicații

7.1. Răspundeți la următoarele întrebări:

- a. Care sunt avantajele simulării asistate de calculator?
- b. Care sunt principalele tipuri de simulare?
- c. Care sunt tipurile de intrări necesare pentru un simulator și ce metode pot fi utilizate pentru specificarea acestor intrări?
- d. Care sunt metodele pentru verificarea automată a rezultatelor simulării într-un banc de test?

7.2. Explicați următoarele noțiuni: simulare bazată pe evenimente; întârziere delta; ciclu delta; formă de undă proiectată a ieșirii.

7.3. Desenați formele de undă și întocmiți un tabel cu ciclurile de simulare și ciclurile delta pentru codul din Exemplul 5, considerând formele de undă ale semnalelor de intrare din figura 11.

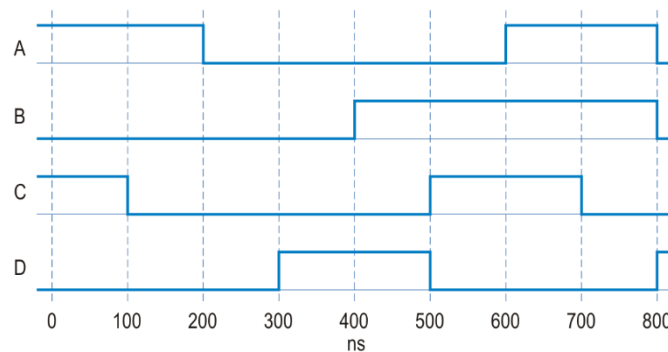

Figura 11. Formele de undă ale semnalelor de intrare pentru aplicația 7.3.

7.4. Executați etapele descrise în secțiunea 6 pentru simularea funcționării număratorului binar de 4 biți.

7.5. Creați un proiect pentru un modul VHDL care convertește o intrare binară de 4 biți în două cifre zecimale reprezentate în cod BCD. Intrarea modulului este valoarea binară *Hex* de 4 biți, iar ieșirile sunt cifrele zecimale *BCD1* și *BCD0* de câte 4 biți, *BCD1* fiind cifra cea mai semnificativă. De exemplu, dacă intrarea *Hex* este x"5", ieșirile *BCD1* și *BCD0* sunt x"0", respectiv x"5", iar dacă intrarea *Hex* este x"C", ieșirile *BCD1* și *BCD0* sunt x"1", respectiv x"2". Creați apoi un modul al bancului de test pentru modulul de conversie, similar cu modulul bancului de test din Exemplul 8. Generați toate intrările posibile ale modulului și verificați dacă ieșirile generate sunt corecte. Simulați funcționarea modulului de conversie cu simulatorul Vivado.

Observație

- Utilizați instrucțiuni concurente de asignare condițională (`when .. else`) pentru scrierea modulului de conversie. Recapitulați instrucțiunile de asignare condițională din secțiunea 1.3.2 a documentului [Instrucțiuni concurente în limbajul VHDL](#), disponibil pe pagina laboratorului.

7.6. Creați un proiect pentru un numărător binar sincron de 4 biți care numără în sus. Numărătorul are o intrare de validare *En*, o intrare de ceas *Clk* și o intrare de resetare sincronă *Rst*. Ieșirea număratorului este vectorul *Q* de 4 biți. Pentru realizarea număratorului utilizați bistabile de tip T, conectate în modul ilustrat în figura 12, cu $n = 4$. Fiecare bistabil T comută starea ieșirii *Q* la fiecare impuls de ceas, dacă intrarea de date *T* este activată. Creați mai întâi un modul VHDL pentru un bistabil de tip T. Creați apoi un modul principal pentru numărător, în care instanțiați entitatea bistabilului conform conexiunilor din figura 12. Creați un modul al bancului de test pentru numărător, similar cu modulul bancului de test creat în secțiunea 6.4. Simulați funcționarea număratorului cu simulatorul Vivado.

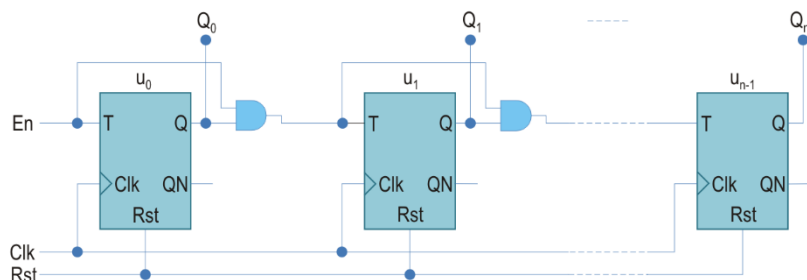

Figura 12. Schema unui numărător binar sincron de n biți realizat cu bistabile T.